

Paulina
Suchowska-Ducke

Znaczenie kontaktów z Europa,
Środkowa, w sieci dalekosieżnych
powiązań kultury mykeńskiej

Wydawnictwo Naukowe UAM

Znaczenie kontaktów
z Europą Środkową
w sieci dalekosiężnych
powiązań kultury mykeńskiej

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
SERIA ARCHEOLOGIA NR 57

Paulina Suchowska-Ducke

**Znaczenie kontaktów
z Europą Środkową
w sieci dalekosiężnych
powiązań kultury mykeńskiej**

POZNAŃ 2016

Recenzenci: prof. dr hab. Kazimierz Lewartowski
prof. zw. dr hab. Aleksander Koško

Publikacja dofinansowana przez Wydział Historyczny Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Instytut Archeologii UAM

© Paulina Suchowska-Ducke 2016

This edition © Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016

Projekt okładki: Helena Oszmiańska-Napierała

Redaktor: Elżbieta Piechorowska

Redaktor techniczny: Dorota Borowiak

Łamanie komputerowe: Marcin Tyma

ISBN 978-83-232-3132-5

ISSN 0554-8195

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

61-701 POZNAŃ, UL. FREDRY 10

www.press.amu.edu.pl

Sekretariat: tel. 61 829 46 46, faks 61 829 46 47, e-mail: wydnauk@amu.edu.pl

Dział Promocji i Sprzedaży: tel. 61 829 46 40, e-mail: press@amu.edu.pl

Wydanie I. Ark. wyd. 18,00. Ark. druk. 17,00.

DRUK I OPRAWA: EXPOL, WŁOCŁAWEK, UL. BRZESKA 4

Spis treści

Od Autora	7
Światy w kontakcie – słowo wstępne	9
Rozdział I. Chronologia epoki brązu w Europie Środkowej i w strefie egejskiej	13
1. Chronologia strefy egejskiej	14
2. Chronologia Europy Środkowej	16
3. Zarys przemian społeczno-kulturowych Europy Środkowej i strefy egejskiej	20
Rozdział II. Kontakty, wymiana, handel – wybrane zagadnienia	24
1. Wymiana a handel w epoce brązu	25
2. Ekonomia konstruowana społecznie	27
3. Teoria systemu światowego	30
4. Koncepcje C. Renfrew	33
5. Kontekstualizm	36
Rozdział III. Sieć dalekosiężnych powiązań kultury mykeńskiej – stan refleksji	38
1. Egipt	39
2. Anatolia	46
3. Syro-Palestyna (Lewant)	50
4. Mezopotamia	54
5. Cypr	59
6. Centralne Śródziemnomorze (Italia)	63
7. Północna Grecja i Bałkany	67
8. Europa Wschodnia	72
9. Europa Północna i Zachodnia	79
10. Przypadek szczególny: wraki statków handlowych w basenie Morza Śródziemnego	90
11. Podsumowanie	93
Rozdział IV. Powiązania Europy Środkowej i strefy egejskiej – przegląd źródeł archeologicznych	96
1. Bursztyn	98
2. Metal	106
3. Ręcznie lepiona ceramika polerowana	152
4. Pobocznice	161
5. Wybrane elementy dekoracyjne oraz motywy symboliczne	164
6. Wnioski	171

Rozdział V. Znaczenie kontaktów z Europą Środkową w sieci dalekosiężnych powiązań kultury mykeńskiej	173
1. Kontakty międzykulturowe i wymiana w pradziejach – zarys problematyki	173
2. Rozwój kontaktów kulturowo-handlowych w epoce brązu	177
3. Modele wymiany w Europie Środkowej i strefie egejskiej	184
4. Relacje środkowoeuropejsko-mykeńskie – napływ elementów kultury materialnej	186
Zakończenie	189
Wykaz skrótów	191
Bibliografia	193
Wykaz tabel i rycin	231
Katalog zabytków metalowych	233
The Significance of the Central European Connections in the Long-distance Exchange Network of the Mycenaean Culture (summary)	269